Ján Bauko

Univerzita Konštantína Filozofa, Nitra

Expresívnosť orohodoným

Termín orohodonýmá používame na označenie názvov horolezeckých ciest [Bauko 2004: 119–135; 2007: 190–203]. Onomastický termín orohodononymum sme vytvorili kontamináciou dvoch existujúcich výrazov: *oronymum* + *hodononymum* (grécke *oros* ‘hora’ + *hodos* ‘cesta’). Orohodonýmá (názvy horolezeckých ciest) identifikujú vertikálne línie častí skál, ktoré slúžia na horolezecké účely. V písomnej podobe sú zaznamenané v horolezeckých sprievodcoch, kde sú lokalizované na mapách podľa jednotlivých skál. Autormi a používateľmi proprií sú horolezci, preto názvy horolezeckých ciest označujeme termínom sociolektálne orohodonýmá, resp. socioorohodonýmá [porovnaj s termínmi Krška 1998: 115 – mikrosociálne toponýmá, a Rutkowského 2001: 24 – sociolektálne mikrotoponymá]. Orohodonýmá sú názvy útvarov vertikálneho členenia zemského povrchu, preto ich zaradujeme v rámci systému toponým a podsystému anojkoným (terénne názvy) medzi oronymá. Oronymum je vlastné meno tvaru vertikálnej členitosti povrchu zemského i morského dna (orografický celok, pohorie, vrchovina, hornatina, pahorkatina, hrb, jednotlivá hora, kopec, skala, úbočný a údolný tvar, údolie, dolina, brázda, zníženina, priesmyk, sedlo, priepasť, rokľa, nížina, rovina, plošina, tabula, panva atď.) [Svoboda *et al.* 1973: 65]. Orohodonýmá sa používajú v užšej societe a identifikujú určitú časť objektu, horolezecké cesty na častiach skál, preto sú to mikrooronymá, resp. mikrotoponymá [Bauko 2006: 26–33]. Medzi makrooronymá, resp. makrotoponymá môžeme zaradiť názvy útvarov vertikálneho členenia zemského povrchu, ktoré sa používajú v širšej societe (môžu byť známe nielen v danej krajine, ale i v zahraničí) a identifikujú rozlohou väčší objekt (napr. *Vysoké Tatry*).

Orohodonýmá sú často štylisticky príznakové, expresívne. Expresívnosť je zložka výrazových prostriedkov, ktorá umožňuje podávateľovi v prejave vyjadriť svoj subjektívny postoj [Mistrik 2002: 53]. Súčasťou toponymického významu je štylistická i estetická hodnota názvu. Milan Majtán propriálnu (onymickú) platnosť toponyma, t.j. hodnotu toponyma pri jeho fungovaní v spoločnosti (obsah toponyma) rozčleňuje na tieto zložky: 1) spoločensky podmienená identifikácia objektu názvom, 2) druhové zaradenie v príslušnej triede objektov a názvov, 3) lokalizácia objektu v teréne, 4) okruh spoločenskej a geografickej pôsobnosti (komunikatívnej platnosti) názvu, 5) štandardizovanosť názvu (miera, stupeň

štandardizovanosti), 6) expresívnosť názvu. Expresívnosť vyplýva z motivácie, z najrozmanitejších asociácií, z jazykovej výstavby propria [Majtán 1996: 10–13].

V štúdií sa zaoberáme výrazovými prostriedkami, akými sa vyjadruje expresívnosť orohodoným v skalolezeckých oblastiach Slovenska. V poľskej onomastike sa expresívnosťou názvov horolezeckých ciest zaoberal Mariusz Rutkowski v monografii *Mikrotoponimia przestrzeni wspinaczkowej*. Mikrotoponymy interpretoval z funkcionálno-motivačného hľadiska, a analyzoval podľa deskriptívnej, pamiatkovej a aluzívnej, expresívnej, impresívnej, poetickej funkcie [Rutkowski 2001: 38–105]. V rámci expresívnej funkcie rozlišuje dva druhy: 1. „Kultúrna” – translokácia titulov: názvy filmov, hudobných diel, literárnych diel, rádiových a televíznych programov. 2. „Jazyková” (lexikálny obsah) – vulgarizmy, obscénne slová; slangové, mládežnícke, hovorové výrazy; vtipné výrazy.

Ak expedient (autor názvu) vyjadruje svoj subjektívny postoj, uprednostňuje emotívnu (expresívnu) funkciu jazyka. Expresívne názvy sú príznakové pomenovania, ktoré upútajú používateľa názvu svojou formálnou, resp. lexikálno-sémantickou stránkou. Popri nich existujú nociónálne (vecné) názvy, ktoré sú štylisticky neutrálne. Vzťah medzi nociónálnosťou a expresívnosťou je dynamický. Viaceré lexémy, ktoré pochádzajú z apelatívnej slovnej zásoby a sú nociónálne, sa stávajú expresívnym vďaka propriálizácii. Expresívne názvy sú sémanticky odklonené od nociónálnych názvov, sú pozitívne alebo negatívne, z hľadiska používateľa však vždy osobné [porovnaj Mistrík 2002: 53–54]. Príznak expresívnosti majú názvy s pozitívnym (napr. deminutíva, hypokoristiká) a negatívnym (napr. pejoratíva, vulgarizmy) citovým zafarbením, pochádzajúce z hovorových slov, slangových výrazov, neologizmov atď. Expresívnosť sa vytvára pomocou lexikálnych, gramatických a zvukových prostriedkov, ktoré poukazujú na subjektívny (kladný alebo záporný) postoj pôvodcu názvu [Plesník *et al.* 2008: 55–60].

Expresívnosť môže byť inherentná (vnútorná) a adherentná (pridaná). Inherentná expresivita je primárna, prvotná; adherentná expresivita je druhotná, nadobudnutá, väčšinou vyplýva z ďalších, konotatívnych významov výrazu. Okrem spomínaných dvoch druhov rozlišujeme aj kontextovú expresivitu [Furdík 2008: 60], ktorá je výsledkom napätia pri spájaní kolokačne inkompatibilných lexém (slov, ktoré sa bežne pri sebe nepoužívajú). Podobne ako pri apelatívach, tak aj pri propriách môžeme rozlíšiť inherentnú, adherentnú a kontextovú expresívnosť. Názvy s expresívnym štylistickým zafarbením pôsobia na príjemcu so zvýšenou intenzitou.

1. Inherentná onymická expresívnosť

Inherentne expresívne sú názvy pochádzajúce z interjekcií a onomatopojí, ktoré vyjadrujú city, napodobňujú zvuky živých bytostí a prírodné zvuky: *Aha ho!*, *Ach jojoj*, *Bu-bu*, *Crn crn*, *Hej rup!*, *Hop hop*, *Hop šup tralala*, *Hururu*, *Mňam-mňam*, *Naňa*, *Pam*, *Pim*, *Vagabundo cha-cha-cha*.

Eufonické propriá príjemne znejú, väčšinou sú nositeľmi pozitívneho významu, poukazujú na príjemné pocity, zážitky, charakteristické znaky pri lezení cesty: *Bonbónik, Celkom pekná, Extáza, Fajn, Lahôdka, Lienka, Magická línia, Najkrajšia, Nebeská, Oáza harmónie, Relax, Rodinná harmónia, Rozprávková, Romantická, Snehulienka, Unikum, Višne v čokoláde*.

Kakofonické názvy neprijemne znejú, majú pejoratívny význam, súvisia s ťažkosťami, namáhavými krokmi a vydávaním veľkého fyzického a psychického úsilia pri zdolávaní horolezeckých ciest: *Bastard, Beštia, Do prčic, G.R.C.* (typom písma je zvýraznený význam názvu), *Grcák, Hovadina, Hovno stropus, Hrana rite, Humus, Prd, Prdnutie, Prd'o, Rit', Rite v prievane, Rozprdená partia, Táhnete do háje*. Postupom času vulgárny názov môže stratiť svoju expresívnosť v okruhu horolezcov, neutralizuje sa častejším používaním. V horolezeckom časopise „Jamesák“ môžu byť aj súčasťou názvu článku: napr. *Zuzana vyliezla Prdnutie*.

Názvy pochádzajúce zo slovníka erotiky sú v onymickej funkcii expresívne: *Erektus, Erotická masáž* (na určitom úseku prelieza lezec medzi dvomi skalami), *Kto mal prsty v puči, Onanovanie, Peep show, Sex po 50-ke, Viagra*.

Z neologizmov (novovytvorených slov) vzniknuté názvy sa tiež vyznačujú expresívnosťou. Z fiktívnych slov pochádzajú názvy *Bakšaráda, Chamaláda*. Podľa autora názvov sú to dve vymyslené slová, ktorými môžeme označiť čokoľvek. V kontexte môžu byť prítomné naraz. Napr.: *To je predsa bakšaráda a chamaláda!* Ich význam sa môže prispôbiť danému komunikačnému cieľu. Môžu plniť funkciu nadávok atď. Spočiatku to boli okazionalizmy (príležitostné slová) jedného človeka, patrili do jeho idiolektu. Neskôr sa výrazy propriálizovali, používať ich začali aj iní horolezci, dostali sa do sociolektu. Kontamináciou slov vznikli orohodonymá *Evokádo* (*evokovať* + *avokádo*), *Mravcolev* (*mravec* + *lev*). Vo Višňovom zo spojenia dvoch horolezeckých ciest *Prdnutie* a *Jogobella* vznikol kontamináciou názov *Prdobella*.

Expresívne sú aj názvy, ktoré pochádzajú z dialektizmov: *Cekuciny, Ceplo, Cicho, Čísenie bolesci, Kaje-taje* (v hornotrenčianskom nárečí miesto ť stojí c, a v poslednom názve je zmena ď na j).

Slangizmy, ktoré pôsobia expresívne, sú prítomné v názvoch: *Bachor* (‘veľké brucho’); *Bleskovka* – rýchlo prelezená cesta; *Cecok* (‘blbec’); *Cesta lezúňov* (*lezúň* ‘začínajúci lezec, začiatočník’) – je to cesta s nízkym stupňom obtiažnosti 3; *Frmol* (‘ruch, zhon’), *Mazec* (‘ruch, zhon’) – názvy pochádzajú z jednej vety, ktorú vyslovil pôvodca propria (*Teraz tu bude frmol a mazec!*), a preliezal jednu novú cestu za druhou; *Krpáň, Krpec* – názvy identifikujú krátke horolezecké cesty; *Mordillo* (*mordovať sa* ‘namáhať sa’); *Papula* (‘má veľké ústa, neustále rozpráva’); *Po paprčiach* (*paprče* ‘prsty, ruky’) – pri príprave cesty na prelez a pripevnení istenia do skaly si horolezec buchol kladivom po prstoch; *Potokove pindy* (*pindy* ‘kecy, drísty’) – priateľ horolezca neustále pindal ‘mudroval, papuloval’ ako sa má vyliezť cesta; *Trenčianskym kamošom* (*kamoš* ‘priateľ’); *Zmrznutý cicvor* – manželka jedného horolezca stála celý deň pod skalami a pozorovala svojho muža, po čase sa mu začala sťažovať: *Stojím tu celý deň ako zmrznutý cicvor!*

Expresívnosť je významnou súčasťou konotačno-pragmatickej zložky frazémy [Ološtiak 2011: 152]. Z frazeologizmov vznikli orohodonymá *Čertovské prsty*, *S odretými ušami*, *Oko za oko*, *Zub za zub*.

V deminutívnych názvoch je ukazovateľom expresivity sufix, koncová morféma (expresívny formant): *Cickaňa*, *Cukrík*, *Čerešnička*, *Hryzoška*, *Jaskyňky*, *Kačičky*, *Kakavko* (Pri vzniku názvu zohral úlohu telefonický rozhovor. Správca skál volal autorovi cesty kvôli tomu, aký názov dá svojej novovylezenej ceste. Nakoľko autor v tom čase raňajkoval, pýtal si od manželky kakavko. Správca si myslel, že mu hovorí názov cesty. Nedorozumenie sa vysvetlilo, ale názov zostal.), *Konárik*, *Krumplík*, *Kútik*, *Mamutík*, *Popod krídelko*, *Prvé krôčky*, *Pusinky*, *Rukavičková*, *Sekáčik na ľad*, *Stienka*, *Stĺpik*, *Špárka*, *Vaničky*, *52%-ná Igoroviča* (Pomenúvateľ dal cestu ako darček priateľovi, k Igorovým 52. narodeninám, ktorý ju preliezol ako prvý. Názov vznikol na analógiu slova slivovica.).

V niektorých viacslóvných názvoch sa nachádza expresívny slovný rým: *Cupi lupi*, *Čoro moro*, *Čulo Bulo*, *Eniky beniky*, *Ježko Jožko*, *Oči puči*, *Opica škorica*.

2. Adherentná onymická expresívnosť

Viacere názvy horolezeckých ciest majú aj konotatívny, asociatívny význam. Počas lezenia 70 m dlhej cesty *Kamasutra* musel autor vyskúšať všelijaké polohy. Názov horolezeckej cesty si zvolil aj preto, lebo v prvej časti slova je ukryté jeho priezvisko (Andrej Kamas). K viacvýznamovým patrí aj názov *Už len 22 dní*. Autor preliezol cestu vtedy, keď mal do konca vojny 22 dní. Spomenul aj ďalší motív: jeho obľúbenou skladbou bola rovnomenná pieseň od speváka Miroslava Žbirku. Vrch skaly Tabuľa je okrúhly, preto vznikol názov horolezeckej cesty *Mydlové bubliny*. Druhý význam názvu je v tom, že človek sa môže stať známym po prelezení ťažkých ciest, ale keď sa to podarí aj iným, mýtus splasne ako mydlové bubliny.

Nocionálne apelatíva sa proprializáciou môžu stať expresívnymi. V onymickej funkcii sú expresívne napr. lexémy pochádzajúce z oblasti gastronómie: *Jelítiko*, *Pizza*, *Praženica*, *Špagety plus*.

Metaforické názvy vznikli na základe podobnosti. Podľa autorov názvu sa skala môže podobáť na niektoré zvieratá: *Biela veľryba*, *Korytnačka*, *Midnight shark*, *Mušľa*, alebo iné neživotné veci: *Cumel'*, *Hrana pivného mozoľa* (skala sa z boku podobá na pivný pupok), *Krumplík*, *Kútik*, *Pupok*, *Tráns uterus* ('cez brucho'). V názvoch *Vertikálny balet*, *Vertikálna prechádzka* sa horolezectvo prirovnáva k baletu, k prechádzke.

V metonymických názvoch pozorujeme vzťah vecnej súvislosti. Na skale *Harfa* sa nachádzajú cesty, ktoré sú v metonymickom vzťahu (časť za celok, synekdocha *pars pro toto*) k názvu skaly: *Ľavá struna*, *Prostredná struna*, *Pravá struna*.

Expresívne môžu byť aj orohodonýmá pochádzajúce z cudzích slov, resp. z cudzo znejúcich výrazov. Podľa amerického kresleného seriálu *Beavis and Butt-head* vzniklo orohodonymum *Butthead*, čo znamená sprostá hlava. Názov *Exempo Hexempo Krumpoplex* je prevzatý z českého filmu *Dívka na koštěti*: bolo to čarovné zaklínadlo, ktoré zmenilo ľudí na zvieratá a opačne. Kumulácia cudzích výrazov zvyšuje expresivitu propria: *Super-anti-kontra-extra-multi-unikátni*.

Väčšina orohodoným pochádza z apelatívnej slovnej zásoby. Menšia časť názvov vzniká transonymizáciou, pri nepriamom pomenúvaní hrá dôležitú úlohu už jestvujúci inventár proprií [Bauko 2008: 42–49]. Transonymizácia je prenos existujúceho vlastného mena do novej onymickej triedy. Transonymizované propria sú pre (novo)pomenovaný objekt nezvyčajné, preto sa v novom onymickom kontexte javia ako expresívne.

Najpočetnejšia skupina transonymizovaných názvov pochádza z antroponým. Neúradné osobné mená, ktoré zohrávajú svoju úlohu pri vzniku orohodoným, sú často expresívne. V Súľovských skalách na Veži nad ohniskom sa vedľa seba nachádzajú horolezecké cesty, ktorých názvy vznikli zo ženských hypokoristik a poukazujú na priateľky, manželky, spolulezkyne horolezcov: *Mariška*, *Jaruška*, *Evička*, *Monča*, *Miluška*. Názvy horolezeckých ciest vznikajú aj z prezývok: *Apištoleles* (z hypokoristika *Pišta*), *Ferokles* (*Fero*) – na analógiu mien *Aristoteles*, *Sofokles*; *Lučov kút* (z priezviska *Lučenič*), *Majster N* (podľa prezývky herca, ktorý pôsobil v detských reláciách), *Olinó* (z priezviska *Oleš*), *Mrkvička* (má dlhé ryšavé vlasy), *Rambulienka*, *Tarzan Boy*, *Vajdátor* (z priezviska *Vajda*). Expresívne sú aj tie názvy horolezeckých ciest, ktoré vznikli na základe osobného mena nejakej postavy z filmu, rozprávky, literárneho diela. Známi hrdinovia z dobrodružného filmu *Winnetou* sa stali názvami horolezeckých ciest *Old Shatterhand*, *Winnetou*.

V jednej a tej istej subsústave toponymického systému sa môže preniesť názov z jedného subtypu do druhého. Ojkonymum je v názve *Černobyl'*, *Chicago*, *Kartágo*, *Pozdrav z Halín*, *Volá Londýn*, *Z Kamenných na koniec sveta*. Choronymum sa nachádza v oronymách *Južná Kalifornia*, *Florida*, *Itália*, *Mexiko*, *Mongolia*, *Návrat do SZ* (SZ 'Sovietsky zväz'), *Severné Írsko*, *Sibír*. Nositeľmi názvov ostrovov sú horolezecké cesty *Bermudy*, *Havaj* (výraz *havaj* sa používa aj v slangu a znamená 'pokoj, pohodu'), *Tahiti*. Názov horolezeckej cesty môže pochádzať aj z hydronyma: *Bajkal*, *Kongo*, *Niagara* (skala je väčšinou vlhká, a keď prší, voda z nej steká a pripomína vodopád), *Styx* (rieka známa z mytológie).

Orohodonýmá vznikajú aj z chrématoným. Niektoré horolezecké cesty sú pomenované podľa obľúbenej rockovej kapely: *AC-DC*, *Aerosmith*, *Nirvána*, *Rolling Stones*, *Scorpions*. Vznik orohodoným môžu motivovať aj názvy celovečerných filmov, rozprávok: *Adela ešte nevečerala* (názov pochádzajúci z českej komédie je vyrytý aj do skaly, kde vedie horolezecká cesta, a vedľa propria je nakreslený symbol, ktorý zobrazuje Adelu, kvet s vyplazeným jazykom), *Excalibur*, *Godzilla*, *Matrix*, *Posledný mohykán*, *Tanec s vlkami*, *Votrelec*; *Malý princ*, *Snehulienka*,

Tri oriešky pre Popelku (je to hybridný názov: k prvým trom slovenským slovám sa namiesto tvaru Popoluška pripája české antroponymum). Niektoré cesty boli pomenované podľa alkoholického alebo nealkoholického nápoja. Názvy pochádzajúce z pragmatoným poukazujú na značky pív (*Bytčiansky ležiak*, *Radegast*), vín (*Kabernet Savignon*, *Šamorínsky šampión*, *Venušino čaro*), tvrdého alkoholu (*Black & White*), nealkoholického nápoja (*Red Bull*). Názov potravinárskeho výrobku (jogurtu) sa objavuje v orohodonymy *Jogobella*.

Medzi názvami skál a horolezeckých ciest môžeme pozorovať isté paralely [Bauko 2009: 9–14]. Vytvorenie a pomenovanie horolezeckých ciest v určitej skalolezeckej oblasti prináša so sebou potrebu pomenovať aj skalný útvar (dovtedy nepomenovaný), na ktorom sa cesty nachádzajú. Existujúci systém názvov ovplyvňuje výber a tvorenie nových pomenovaní. Asociácia má dôležitú funkciu pri zrode nových oroným. Pri propriálnej asociácii existujúce proprium ovplyvňuje vznik nového propria. Autor cesty často vyberá názvy na základe určitých súvislostí. Názvy horolezeckých ciest môžu motivovať vznik názvov skál a opačne. Z Biblie pochádzajú orohodonymá *Dvanásť apoštolov*, *Desatoro prikázaní*, *Nanebovstúpenie*, *Paschia*, *Rajská záhrada*, *Ave Mária*, ktoré identifikujú cesty na skale *Jeruzalem* v horolezeckej oblasti Prečín. V skalolezeckej oblasti Predhorie viacero názvov pochádza z mytológie: na skale *Podsvetná priepasť* sú cesty *Hádes*, *Perzeфона*, *Tartaros*; na skale *Boží trón* sa nachádzajú cesty *Zeus*, *Erébos*, *Chaos*, *Medúza*; na skale *Hestia* je rovnomenná cesta *Hestia* i cesta *Nymfa*; na skale *Deméter* sú cesty *Báje*, *Mýty* atď.

3. Kontextová onymická expresívnosť

Kontextová expresivita sa objavuje v orohodonymách, v ktorých je spájanie slov nezvyčajné. Nelogickým spojením dvoch lexém vzniklo proprium *Čučoriedkový žeriav*. Pôvodca názvu si chcel vystreliť z českých priateľov, ktorí nevedeli správne vysloviť slovenský názov (čučoriedka je v českom jazyku borůvka). Názvy *Cesta svedkov liehovových*, *Borovičkové blues* poukazujú na to, že na zrazoch horolezcov sa pil aj alkohol. Protikladné pojmy sa spájajú v oxymorónoch *Horúci ľad*, *Spomienky na budúcnosť*, *Začiatok konca*, *Zvoniace ponožky*.

Medzi expresívne syntaktické orohodonymá patria tie, ktoré sú zamerané na percipienta (konatívna funkcia), vyzývajú, provokujú ostatných horolezcov, aby sa pokúsili o zdanie cesty: *Achtung-achtung*, *Climbing for you*, *Keep the faith*, *Kiss me*, *Len sa nezabi*, *sváko*, *Nemudruj a lez!*, *Porad' si sám*; *Pozor, nebezpečie pádu!*, *Šťastnú cestu*, *Skús to*, *To čumiš*. Vo výbere názvov horolezeckých ciest zohráva dôležitú úlohu emotívnosť, podľa motivácie sú najfrekvencovanejšie názvy poukazujúce na pocity, zážitky skalolezcov pri lezení, ktoré charakterizuje expresívnosť. V societe horolezcov používané orohodonymá sú často originálne, kreatívne, komické, bizarné, pozornosť vzbudzujúce, provokatívne. V topony-

mickej funkcii sa používajú nezvyčajné lexémy. Inherentnou expresívnosťou sa vyznačujú názvy horolezeckých ciest pochádzajúce z interjekcií, eufemizmov, kakofemizmov, neologizmov, dialektizmov, slangizmov, frazeologizmov, deminutív. Adherentná expresívnosť charakterizuje metaforické, metonymické, transonymizované názvy, ktoré majú konotatívny, asociatívny význam. Kontextová expresívnosť je prítomná vo viacslovných pomenovaniach, v ktorých sa spájajú lexémy nezvyčajným spôsobom, a vo vetných názvoch. Niektoré názvy môžeme zaradiť do viacerých druhov expresívnosti. Inherentnú, adherentnú a kontextovú expresívnosť chápeme ako vzájomne sa dopĺňujúce typy, ktoré prispievajú k štylistickej príznakovosti proprií.

Bibliografia

- Bauko Ján, 2004, *Hegymászó útnevek a Szulyói-sziklákon*, „Névtani Értesítő” 26, 119–135.
 Bauko Ján, 2006, *Mikrooronymá v Súľovských skalách*, „Varia” XIII, 26–33.
 Bauko Ján, 2007, *Motivácia vzniku názvov horolezeckých ciest*, [in:] *Súradnice súčasnej onomastiky. Zborník materiálov zo 16. slovenskej onomastickej konferencie*, Bratislava, 190–203.
 Bauko Ján, 2008, *Transonymizácia v názvoch horolezeckých ciest*, „Acta onomastica” IL, 42–49.
 Bauko Ján, 2009, *Paralely medzi názvami skál a horolezeckých ciest*, „Varia” XVIII, 9–14.
 Furdík Juraj, 2008, *Teória motivácie v lexikálnej zásobe*, Košice.
 Krško Jaromír, 1998, *Mikrosociálne toponymá*, [in:] *13. slovenská onomastická konferencia. Zborník referátov z 13. slovenskej onomastickej konferencie konanej v Modre-Piesku, 2.–4. októbra 1997*, Bratislava, 115–119.
 Majtán Milan, 1996, *Z lexiky slovenskej toponymie*, Bratislava.
 Mistrik Jozef, 2002, *Lingvistický slovník*, Bratislava.
 Ološtiak Martin, 2011, *Aspekty teórie lexikálnej motivácie*, Prešov.
 Plesník Ľubomír a kolektív, 2008, *Tezaurus estetických výrazových kvalít*, Nitra.
 Rutkowski Mariusz, 2001, *Mikrotoponimia przestrzeni wspinaczkowej. Studium socjoonomastyczne*, Olsztyn.
 Svoboda Jan, Šmilauer Vladimír, Olivová-Nezbedová Libuše, Oliva Karel, Witkowski Teodolius, 1973, *Základní soustava a terminologie slovanské onomastiky. Grundsystem und Terminologie der slawischen Onomastik*, Praha.

Ján Bauko

Expressivity of orohodonyms

(Summary)

The orohodonyms (climbing-path names) identify the vertical lines of the parts of rocks, which serve for climbing purposes. Orohodonyms are used in the closer society of rock climbers and identify certain part of the object, climbing-paths on the parts of rocks therefore, they are microoronyms. The study deals with means of expression used to convey the expressivity of orohodonyms

in rock-climbing regions of Slovakia. Stylistic and aesthetic value of the name is part of the toponymic meaning. Expressivity originates from the motivation, from the most varied associations, from the linguistic build-up of proper names. Emotiveness plays an important role in the choice of climbing-path names; according to motivation, the most frequented names refer to feelings, experiences of rock-climbers while climbing. Climbing-path names coming from interjections, euphemisms, dysphemisms, neologisms, dialectisms, slangisms, phraseologisms, diminutives feature inherent expressivity. Adherent expressivity is characterised by metaphoric, metonymic, transonymised names, which have connotative, associative meaning. Contextual expressivity is present in multiword names in which lexemes are linked in an unusual way as well as in sentential names. Inherent, adherent, and contextual expressivity are considered as mutually supplementing types, which contribute to stylistic markedness of proper names.

Słowa kluczowe: orohodonimy (nazwy dróg wspinaczkowych), mikrooronimy; inherentna, adherentna i kontekstowa ekspresywność jednostek onimicznych.

Key words: orohodonyms (climbing-path names); microoronyms; inherent, adherent and contextual onymic expressivity.